

**DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref
2020/2964

Vår ref
20/2621-

Dato
2. oktober 2020

Representantforslag Dok. 8:116 S (2019-2020)

Jeg viser til brev av 9. juni 2020 fra Familie- og kulturkomiteen med representantforslag Dok. 8:116 S (2019-2020) fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen. Forslaget lyder: *Stortinget ber regjeringen sette ned et uavhengig granskningsutvalg som får et bredt mandat til å foreta en helhetlig gjennomgang av barnevernet og fremme forslag til forbedringer.*

Den 26. mai i år holdt jeg en redegjørelse i Stortinget om situasjonen i barnevernet. Mitt hovedbudskap var at jeg opplever at Norge i all hovedsak har et godt barnevern, med dedikerte og dyktige ansatte. Samtidig fremhevet jeg at det fortsatt er utfordringer i tjenesten. Dette handler om uønskede kvalitetsforskjeller mellom barnevernstjenestene, ujevn kvalitet i den enkelte tjeneste og svakheter i samhandlingen mellom ulike kommunale tjenester som arbeider med utsatte barn og familier. Dette kan føre til at hjelpen som gis blir fragmentert og i for liten grad er tilpasset barnas og familienes reelle behov. Det er også avdekket betydelige utfordringer i deler av institusjonstilbudet og i oppfølgingen av barn med store og sammensatte hjelpebehov, i skjæringspunktet mellom rus, kriminalitet og psykisk helse.

Representantene viser konkret til at det er store og alvorlige utfordringer på følgende områder: kompetanse, organisering, bemanning, ressursbruk og ressursmangel, omfattende bruk av kommersielle aktører, omsorgsovertakelser på feil grunnlag, mistillit til og frykt for barnevernet, mangel på kulturforståelse og manglende rekruttering av fosterhjem.

Regjeringen har de siste årene tatt initiativ til en rekke rapporter og utredninger for å få kunnskap om utfordringer i barnevernet. Jeg vil spesielt fremheve Statens helsetilsyns rapport "Det å reise vasker øynene" fra 2019. Rapporten bygger på en gjennomgang av alle

saksdokumentene i 106 barnevernsaker, og omfatter 60 kommuner og fem ulike fylkesnemnder. I de fleste sakene fant Helsetilsynet både god praksis og svikt. Rapporten illustrerer godt viktige utfordringer i barnevernet. Sammen med andre rapporter og gjennomganger har vi nå et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne arbeide systematisk og målrettet med kvaliteten i barnevernet.

Regjeringen har aktivt ønsket kunnskap om utfordringer i barnevernet, og har på grunnlag av de rapporter som har blitt lagt frem iverksatt en rekke tiltak for å møte sentrale utfordringer i tjenesten. Tiltakene skal bidra til at barnevernet foretar gode undersøkelser og vurderinger av barnas behov, at medvirkning sikres og at tjenestene har tiltak som er tilpasset barnas og deres familiers behov. Mange av familiene som barnevernet er i kontakt med har sammensatte og komplekse utfordringer. Det er derfor viktig at barnevernet samarbeider med andre deler av hjelpeapparatet, slik at barna og deres familier får nødvendig hjelp og oppfølging også fra andre tjenester.

I lys av dette ser jeg ikke behov for noen helhetlig gjennomgang av barnevernet. Jeg mener vi kjenner utfordringsbildet. Vi bør heller bruke ressursene på å sette i verk allerede vedtatte reformer, ferdigstille de vi er i gang med, og forberede nye der vi vet at vi fortsatt har udekkede behov. Dette omfatter blant annet følgende:

- *Kompetanseløftet i barnevernet:* Departementet har nylig hatt på høring forslag om å innføre krav om mastergrad for kjerneoppgaver i kommunalt barnevern, relevant bachelorgrad for de som ansettes i barnevernsinstitusjoner, samt krav om mastergrad for leder og stedfortreder. Høyere kompetansekrav vil både bidra til økt kvalitet og rettssikkerhet i tjenestene og gjøre barnevernet mer attraktivt som arbeidssted for dyktige fagpersoner. Nye kompetansekrav kombineres med tiltak for å styrke barnevernsutdanningene. Vi har også sørget for en kraftig forbedring av etter- og videreutdanningstilbudet for de som allerede jobber i tjenestene. Over 90 millioner kroner er satt av til kompetansehevende tiltak i 2020. Jeg vil også nevne at det skal utarbeides en nasjonal, tverrsektoriell kompetansestrategi om vold og overgrep. Det er allerede foretatt en vurdering av kompetansebehov på dette området i de ulike sektorenes tjenester.
- *Barnevernsreformen:* Barnevernsreformen har som målsetting å styrke tidlig, forebyggende innsats og heve kvaliteten på tjenestetilbudet til barn og familier, slik at flere barn kan vokse opp i sin familie og i sitt nærmiljø. Innholdet i barnevernsreformen ble vedtatt av Stortinget i 2017, og ansvarsendringene i reformen trer i kraft i 2022. Reformen inneholder både tiltak for økt kvalitet og endringer i ansvarsdelingen mellom stat og kommune. Kommunene vil blant annet få et større finansieringsansvar for fosterhjem og institusjon. Dette vil gi sterkere insentiver til å prioritere tidlig innsats og forebyggende tiltak, noe som vil kunne redusere omfanget av mer inngripende tiltak. Føringerne i reformen er i tråd med Granavolden-plattformen, hvor Regjeringen sier at den vil gi kommunene et større ansvar der dette kan gi et bedre og mer helhetlig tjenestetilbud.
- *DigiBarnevern:* I dag utnytter ikke barnevernet godt nok mulighetene som ligger i digitale verktøy og løsninger. Dette gjør Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og KS nå i fellesskap noe med gjennom satsingen DigiBarnevern. Satsingen

skal gi de ansatte faglige verktøy som bidrar til mer systematikk både i undersøkelsesarbeid og ved valg av tiltak. Som følge av dette må barnevernstjenestene endre arbeidsformer og tilpasse seg nye dokumentasjonskrav. Økt systematikk og bedre dokumentasjon vil bidra til en mer enhetlig praksis, forsvarlige tjenester og bedre rettssikkerhet for brukerne. Regjeringen har satt av 30 mill. kroner til DigiBarnevern i 2020.

- *Ny barnevernslov:* Regjeringen skal legge frem en helt ny barnevernlov, som skal være enklere, mer tilgjengelig og bedre tilpasset dagens samfunn. Lovforslaget, som jeg tar sikte på å legge fram for Stortinget våren 2021, vil gi de ansatte et godt grunnlag for faglige og menneskerettslige vurderinger og bidra til økt rettssikkerhet for barn og foreldre.
- *Bedre helsehjelp til barn i barnevernet:* Bufdir har i samarbeid med Helsedirektoratet utredet et forslag om å lovfeste en plikt for barneverntjenesten til å be om kartlegging av barnets psykiske og somatiske helse, og en korresponderende plikt for helse- og omsorgstjenesten til å tilby slik kartlegging. Mitt departement vurderer sammen med Helse- og omsorgsdepartementet den videre oppfølgingen av denne utredningen. Dette er et av flere tiltak som de senere årene er satt i verk for å bedre helsesituasjonen for barn i barnevernet. Det er i tillegg blant annet opprettet to egne omsorgs- og behandlingsinstitusjoner for barn som trenger langvarig omsorg utenfor hjemmet, og som samtidig har et stort behov for psykisk helsehjelp (Bodø og Søgne). Det skal også implementeres et pakkeforløp for bedre og mer systematisk samarbeid mellom barneverns- og helsetjenesten. Målsettingen er at barn og unge i barnevernet blir kartlagt og utredet for eventuelle psykiske vansker/somatiske lidelser og rusproblemer og raskt får nødvendig helsehjelp.

Behandlingen av barnevernssaker i EMD har vært inngangen til mye av debatten om barnevernet den siste tiden. Høyesterett har slått fast at dommene mot Norge ikke betyr at det er motstrid mellom norsk rett og EMK. Høyesterett har nå nylig i dom også særskilt slått fast at Norges terskel for omsorgsovertakelse ikke er endret og at den er i samsvar med EMK. Høyesterett har imidlertid uttrykt at det er behov for å justere barnevernets praksis på enkelte områder. Dommene fra EMD har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Det er allerede igangsatt ulike tiltak rettet mot kommunene og fylkesnemndene for å bidra til at dommene fører til ønskede endringer i praksis. Blant annet har departementet sendt et informasjonsbrev om betydningen av Høyesteretts avgjørelser til kommunene. Bufdir arrangerer også i høst en kursserie for alle landets barnevernstjenester om dette. Videre inngår dommene som del av grunnlaget for arbeidet med ny barnevernslov.

I Prop. 73 L (2016-2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform) ble ansvarsdelingen mellom statlig og kommunalt nivå i barnevernet gjennomgått, uten at det ble funnet grunnlag for større endringer. Flere av tiltakene som skal gjennomføres, som ny lov, kompetansetiltak og digitalisering, vil likevel kreve store omstillinger i sektoren. Barnevernstjenestene trenger forutsigbarhet for å kunne gjennomføre tiltakene som er planlagt og høste gevinstene av

disse. Jeg kan ikke se at sektoren vil være tjent med at det nå åpnes for nye, omfattende systemendringer gjennom en bredt anlagt gjennomgang av barnevernet.

Det er likevel ikke slik at våre satsinger og tiltak løser alle utfordringer. Mange av barna som får hjelp fra barnevernet har komplekse utfordringer og trenger samtidig og godt koordinert hjelp fra flere tjenester. Det er vanskelig å overvurdere bredden og kompleksiteten i barnevernets arbeid. Enkelte saker krever tilgang på virkemidler og spisskompetanse som barnevernet i for liten grad har i dag. Omsorgssvikt og barnas problemer kan ha sammenheng med en rekke forhold som grenser mot andre sektors ansvar. Mangel på nødvendig kompetanse, mengdetrening og egnede tiltak i barnevernet knyttet til enkelte typer saker gir risiko for feil. Dette gjelder både i barnevernstjenestene og på institusjonsområdet. Vi ser at gode løsninger i mange tilfeller også krever omfattende samhandling og koordinering med andre sektorer, som har nødvendige virkemidler og kompetanse. Videre er en god samhandling mellom kommunene og det statlige barnevernet avgjørende for at barn og unge i barnevernsinstitusjoner skal kunne få et tilbud som dekker behovene deres, slik som påpekt senest av Riksrevisjonen i Dok 3:7 (2019-2020).

Dette taler for at et prioritert område for videre utvikling av barnevernet bør være hvordan tjenesten skal bli bedre i stand til å ivareta den store variasjonen i barn og familiers behov og problemer. Et viktig mål vil være å utvikle en bedre ramme for hvordan barnevernet skal håndtere de mest komplekse sakene, der det trengs spisskompetanse og spesialiserte tiltak fra ulike deler av barnevernet og fra andre sektorer.

Regjeringen vil nedsette et offentlig utvalg som skal vurdere disse spørsmålene nærmere.

Med hilsen

Kjell Ingolf Ropstad

VEDLEGG 2

Til Stortingets familie- og kulturkomite

familie-kultur@stortinget.no

Oslo, 27. oktober 2020

Partssamarbeid om barnevern

KS, FO, Fagforbundet og Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet har i forbindelse med representantforslaget fra Senterpartiet om granskning av barnevernet blitt enige om å gi følgende innspill til Stortingets familie- og kulturkomite.

Vi mener at det ikke er behov for, og heller ikke ønskelig, å igangsette ytterligere granskning av barneverntjenesten nå. Vi vil foreslå at vi heller i fellesskap iverksetter et mer handlingsorientert arbeid, hvor vi ser på hva vi kan gjøre med de utfordringene vi allerede er kjent med.

Flere tilsyn, granskninger og forskningsrapporter viser et sammensatt utfordringsbilde for barnevernet. En utfordring med slike utredninger er at det er både tid- og ressurskrevende. I tillegg pekes det på de samme sviktområdene gjentatte ganger. Det tyder på at det i for liten grad foregår en systematisk oppfølging av utfordringene.

KS, FO, Fagforbundet og Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet vil utfra den foreliggende kunnskapen om utfordringer og sviktområder etablere samarbeid rundt konkrete tiltak og prosjekter på utvalgte områder for felles innsats. KS, FO, Fagforbundet og Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet vil som sentrale aktører i barnevernfeltet kunne bidra til at dagens kunnskap om svikt raskere blir omsatt til utvikling av tjenestekvaliteten på barnevernområdet.

KS, FO, Fagforbundet og Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet har et felles ønske om å samles i et partssammensatt arbeid knyttet til barnevern og helhetlig tjenestekvalitet. I tillegg ønsker vi at BFD/Bufdir deltar fra sentrale myndigheter. Vi mener et partssamarbeid mellom de mest sentrale aktører i barnevernet vil sikre en mer bærekraftig utvikling av tjenesten.

Et partssammensatt arbeid vil bidra til:

- Bedre samarbeid mellom de mest sentrale aktørene i barnevernet
- Systematisk og helhetlig oppfølging av sentrale utfordringer
- Økt fokus på barnevernet og mulighet for systematisk endringsarbeid

Vi ber komiteen om å vurdere dette som et alternativ til forslaget om granskning for å sikre nødvendig videreutvikling av barnevernet.

For øvrig vil vi vise til Stortingets nylige anmodningsvedtak der regjeringen blir bedt om å sette ned et ekspertutvalg som skal gjennomgå norsk barnevern med mål om å bedre rettssikkerheten i alle

ledd av tjenesten, der hensynet til barnets beste skal ligge til grunn for utvalgets arbeid. Vi er også kjent med at Riksrevisjonen planlegger en undersøkelse av barnevernets forvaltningspraksis.

Med hilsen
Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet

Anne Grønsund

Anne Grønsund
leder